

בית נחמני

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

ניתן לשמוע
את שיעורו של
מרן זצוק"ל
בערוץ קול ברמה.
או ב'קו' בית נחמני:
079-9270505

יום שני ט"ו באב התשע"ג

נושאי השיעור:

חידושים וביאורים בפרשת השבוע

ומהלכות ברכת הגומל

(הולך סובב על דברי מרנא רבי יוסף חיים זצ"ל בס' בא"ח ש"א פרשת עקב)

א. מי החייבים לברך הגומל? ב. השוחה בים. ג. אמירת פסוקים קודם ברכת הגומל. ד. ביאור "הגומל לחייבים טובות". ה. אם ילד מברך הגומל. ו. איך אומרים כל טוב או כל טוב? ז. מה עונים השומעים? ח. בפני מי מברכים? ט. למה נהגו לברך אחר קריאת התורה? י. מי מברך ומודה, ומי מביא קרבן תודה? יא. אם אפשר לברכה בלילה. יב. ביאורים וחידושים נפלאים בפסוקי פרשת השבוע - פרשת עקב (נסי מלחמת ששת הימים, נוטרי ברית שמורים, מרן החיד"א, טוב הארץ ועוד)

מי החייבים לברך הגומל?

כתוב שלכתחילה טוב שיהיו עשרה ועוד שנים רבנן². וזה נרמז בפסוק "בסוד ישרים ועדה". ישרים - זה תלמידי חכמים, ומיעוט רבים שנים. ועדה זה עשרה, כל עדה פירושה עשרה (ברכות דף כ"א ע"ב). לכן זה רומז על ברכת הגומל. ואנחנו מוסיפים עוד שני פסוקים: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" (תהלים ק"ז, א'), "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (שם פסוק ח'). יש נוסחאות שונות וכדאי לומר את כולם. למה? יש בהם גוף ראשון, גוף שני, גוף שלישי. גוף ראשון - "אודה ה' בכל לבבי", אודה זה גוף ראשון, אני. גוף שני - "הודו לה' כי טוב", הודו זה גוף שני, אתם תודו. וגוף שלישי - "יודו לה' חסדו" יודו זה גוף שלישי, הם יודו. וככה גם הסדר שלהם [שאנו אומרים] - "אודה, הודו, יודו". ולמה אומרים את שני הפסוקים האחרונים הודו ויודו? כי את כל ארבעה האלה שמוזים לומדים אותם ממזמור ק"ז (שאומרים אותו בפסח), שמה כתובים כל ארבעת אלה - "אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו, כל אוכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות". זה מדובר על חולה. ושם מדובר גם על "יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה, ויאמרו ויעמד רוח סערה ותרומם גליו, יעלו שמים ירדו תהומות" (פסוקים כ"ג-כ"ז). "יעלו שמים" זה רומז על ההולכים במטוסים, "ירדו תהומות" באניה, ובין כך ובין כך "נפשם ברעה תתמוגג"³...

2. עשרה מתפללים זה כולל האדם שהוא אומר ברכת הגומל, כלומר תשעה בלעדיו, ועוד שנים רבנן. הגמרא אמרה (בברכות דף נ"ד ע"ב) "תרי מיניהו רבנן" - מתוך העשרה יהיו שנים תלמידי חכמים. והגמרא מקשה "ואימא בי עשרה שאר עמא, ותרי רבנן - קשיא" - [ואולי יהיו עשרה משאר העם, ועוד שני רבנים? והגמ' נשארה בקושיא]. וכתבו האחרונים שלכתחילה כדאי שיהיו שני תלמידי חכמים חוץ מהעשרה. בבית הכנסת אחרי קריאת התורה, מן הסתם יש שם שנים עשר אנשים ושנים תלמידי חכמים.

3. יש כאלה כשהם טסים במטוס יש להם פחד נוראי. ויש פחד כל שהוא כשאדם טס. מידי פעם יש כיסי אויר, ואז מתחילים להדק את החגורה, ושמים תמונה איך אדם מהדק את החגורה, ואיך אחר כך עלול ליפול לים. אתה תהיה ככה וככה וככה, ואחר כך תהיה כמו מצנח. הוא לא היה צנחן מימיו, מה אתה מלמד אותו?!... אלא סתם להפחיד אותו. אם יצלב במקרה כזה אחד מתוך מאה, זה נס גדול מאד. והאחד הזה למד פעם להיות צנחן. אצל רובא דרובא זה סתם להפחיד אותם... רק תאמרו להם תחגורו. ויש סגולה לומר "אנא בכח באותו זמן ואז בעזרת ה' תוך כמה דקות יסתחרר. מה הקשר? "אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה". "גדולה זה חסד, "ימינך זה חסד, ו"כח" זה גבורה. "אנא בכח" - אני עכשיו נמצא במידת הדין, "גדולת ימינך" - תעשה לנו חסד ו"תתיר צרורה" - תתיר לנו את החגורה... זו סגולה טובה. ויש עוד סגולה בשם הרב ש"ע "להאדם שנוסע במטוס, שיקרא עשר פעמים מזמור "יענך". שלש פעמים כשמתחיל להמריא, ושבע פעמים כשאתה מרגיש שהוא כבר התנתק מהקרקע ונמצא באויר. ומצאתי לה רמז: "כי גז חיש ונעופה" (תהלים צ"י). "גז - ג' ז' זה עשר - חיש ונעופה" - מתחילים לעוף... אז תקרא עשר פעמים יענך ה' ביום צרה. אני לא יודע אם הרב ש"ע פעם טס, אולי פעם אחת בחיים, אבל יש כאלה שכל החיים שלהם טסים. פעם היה אחד שהוא אומר שכל שבוע הוא טס ביום ראשון וחוזר ביום

א. ¹ ברכת הגומל מברכים על ארבעה דברים, [יורדי הים, הולכי מדברות, חולה ונתרפא, ומי שיצא מבית האסורים], ובימינו הוסיפו עליהם עוד אחד - מי שנסע במטוס. מטוס זה כמו ים. מה זה ים? לנסוע בים זה סיכון, וגם פה זו סכנה. לכן אם אדם נסע באוניה, או שהוא טס במטוס שבעים ושתיים דקות, [הוא בכלל ארבעה הדברים], או אם הוא נסע ברכבת מעיר לעיר, זה גם כן נחשב הולכי מדברות, ומברך. אנחנו אומרים שאם נסע זה לא דוקא במדברות, אלא אפילו נסע מעיר לעיר, נגיד מכאן [-מבני ברק] לירושלים, אם הנסיעה ארכה שבעים ושתיים דקות, מברך אחר כך "הגומל לחייבים טובים שגמלני כל טוב". ואם הוא נסע ועומד לחזור באותו יום, אין צריך לברך פעמיים, אלא הברכה בסוף עולה על שניהם. פעם הייתה שאלה על אלה שבאים מתונס לארץ, והם עוצרים בדרך בצרפת לעשות בדיקות דם, ומשם הולכים לארץ ישראל, האם יברכו בצרפת או לא יברכו? כמדומני שפסקו להם שלא יברכו, כי אין מטרתם להגיע לשם, המטרה שלהם להגיע לארץ, ובצרפת זה רק משהו זמני לפי שעה, לכן יברכו בסוף. [מרן מוהר"ך זצ"ל בשו"ת שמחת כהן (חאו"ח סי' נ"ד) כתב שיברכו, ומרן רבנו ראש הישיבה זצ"ל העיר בגליון ששמע ממור אביו האיש מצליח ה"ד שלא יברכו, וסיים "ואיני יודע אם ראה תשובה זו". ואחר הוסיף "שוב שאלתי אותו ביום י"ח כסלו התשל"א וכמדומני שחזר בו", ואכן חזר בו בשו"ת איש מצליח ח"ב (חאו"ח סי' ט' אות א') שצריך לברך, והטעם כי מתעכבים בעיר זו. (הגאון רבי אדיר כהן נר"ו בספרו ילקוט כהנה ח"א עמ' פ"ד). אלא שבנד"ד נראה שלא מתעכבים ועל כן י"ל שלא מברכים. המערכת]. ואם אדם הולך וחוזר באותו היום, הזמן של ההליכה והחזרה מצטרפים לשבעים ושתיים דקות. ככה כתוב בשו"ת יחווה דעת (ח"ב סי' כ"ו).

השוחה בים

ב. ומי שהולך לשחות בים, אף פעם לא שמענו לברך על זה "הגומל". זה דבר חדש. אם הוא לא ישחה עמוק, אין סכנה. אם הוא ישחה עמוק, זו באמת סכנה. יש משוגעים שרוצים להראות 'קונצנים'...

אמירת פסוקים קודם ברכת הגומל

ג. ולפני הברכה אומר הרב (בא"ח ש"א פרשת עקב אות א') שצריך להגיד פסוק "הללויה אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה" (תהלים ק"א, א'). מה הקשר?

1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום שני ט"ו באב התשע"ג בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית. [השיעורים המובאים בעלונים נערכים מהקלטות רבות שבידינו, מהם שנשמרו אצל רבים מתלמידי מרן זצ"ל ומהם שנשמרו באת' ישיבתנו הקדושה - כסא רחמים, וברוך שמסר עולמו לשומרים (ע"ד ד"מ ע"ב)] המערכת.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:48	20:40
ת"א:	19:05	20:37
חיפה:	18:55	20:37
ב"ש:	19:04	20:36

עזרא שאל, מה זה "כל טוב"? איפה המלה הסמוכה? הרי המלה "טוב" קשורה למלה אחרת - "טוב הארץ", "טוב טעם ודעת", אין "טוב" לבד. אז הוא אמר שגם פה חסרה מלה, וצריך להבין אותה: "ובתים מלאים מכל טוב הארץ". לכן כאן שגמרנו את הברכה, איך תאמר "גמלני כל טוב"? צריך להמשיך - "טוב משהו". אבל יש אומרים שאפשר לומר "טוב" גם בנפרד, לכן רוב העולם אומרים "כל טוב". ככה רגילים⁷, אבל לפי כף החיים אומרים "כל טוב", וככה אנחנו אומרים, "כל טוב" בחולם. והמלה "כל" בכ"ף רפויה, כי המלה "שגמלני" היא במאריך שזה טעם משרת. פה כתוב (בבא"ח הוצאת "מרכז הספר") בטעות בדגש, אבל צריך להיות "כל" בלי דגש - "שגמלני כל טוב".

מה עונים השומעים?

ז. והשומעים אומרים "הא-ל שגמלך כל טוב, הוא יגמלך כל טוב סלה". מברכים אותו שתמיד ה' יגמול אותו טוב. יש נוסח בספרי ליוורנו (לא בכל הספרים): "הא-ל אשר גמלך כל טוב וחסד וחמלה, יתברך ויתרומם על כל ברכה ותהלה, הוא ברחמינו ישמרך ויגמלך לעד כל טוב נצח סלה". "נצח", כאילו האדם הזה לא ימות... מה זה "נצח"? זה סתם [בשביל ה]חרוז. אבל הנוסח הקצר של הגמרא מספיק - "יגמלך כל טוב סלה". והוא אומר אחרים אמר כן יהי רצון.

כפני מי מברכים?

ח. [הלכה ב'] צריך שיהיו עשרה אנשים שומעים, ותרי מינייהו דתנו הלכתא. מה זה תנו הלכתא? שידועים ללמוד הלכתא, אם יודעים ללמוד בן איש חי זה גם כן נקרא "דתנו הלכתא", לא שידועים לפסוק ולפלפל. **וטוב להיזהר שיהיו לכתחילה שנים עשר, עשרה פשוטים ותרי מינייהו רבנן.** אם שלשה רבנן, עוד יותר טוב. **ואם לא נזדמן לו תרי דתנו הלכתא** - לא מצא אפילו שנים דתנו הלכתא, למה נהגו לברך אחר קריאת התורה? כולם עמי הארץ⁸, אין דבר, אפילו הכי יברך, ואין לבטל הברכה בעבור זה.

למה נהגו לברך אחר קריאת התורה?

ט. ולמה נוהגים לברך אחר קריאת התורה בציבור? כי על פי רוב יש שמה תרי דתנו הלכתא. החזן שקורא בתורה, מסתמא הוא יודע משהו, ועוד אחד שידוע ללמוד. **ואם בירך בפחות מעשרה, יש אומרים שלא יצא ידי חובתו, ולכן טוב לחזור ולברך שוב פעם בפני עשרה בלי שם ומלכות, ויהרהר שם ומלכות בלב.** יאמר ככה - "ברוך", יכוין: "אתה אמוני, אלוהינו מלך העולם" [ויאמר] "הגומל לחייבים טובות...". או שיאמר: "ברוך אתה השם" - יאמר "השם", ויכוין בראשו שה' פירושה אמוני, וככה זה גם כן נקרא מהרהר בלב. **ומי שבירך בלחש, כאילו לא בירך בפני עשרה, וצריך לחזור עוד פעם בלי שם ומלכות.**

מברכים אבל לא מביאים קרבן

י. [הלכה ג'] העשרה יושבים דכתיב "ובמושב זקנים יהללוהו". במזמור הזה - מזמור ק"ז - כתוב: "ויהללוהו בקהל עם" - זה עשרה. "ובמושב זקנים יהללוהו", **ובמושב** - יושבים. ואינם צריכים לעמוד מפני הברכה שלו, כולם יושבים והוא עומד. **ומי שמברך למה הוא עומד? כי הברכה הזאת במקום קרבן תודה.** כשיבנה בית המקדש מה יהיה? כל מי שנוסע מכאן לירושלים או מכאן לאילת או לצפת מביא קרבן תודה? כמה קרבנות יביא? כמה קרבנות?! אז ישנה סברא מאד יפה של חכם אחד נכדו של הנודע ביהודה - **רבי אלעזר הלוי לנדא** - יש לו ספר על הרמב"ם ושמו "יד המלך". מה כותב החכם הזה? הוא אומר (פ"י מהלכות ברכות ה"ט) מתי אומרים את הברכה הזאת? רק אם קרתה לאדם סכנה בדרך וניצול ממנה. היה לו סכנה בדרך, היה לו בר מינן איזו תאונה או איזה דבר. אבל סתם ככה נסע אפילו במדבר, ולא קרה לו כלום, הוא לא מברך. אם התנפלו עליו שודדים אין הכי נמי, אבל אם לא התנפלו עליו שודדים, לא צריך. היה רב אחד זכרנו לברכה ביהונסבורג שמלה שלו בסלע, לא היה מאריך. אחד אמר לו: "תן לי ברכה". הוא לא אמר לו "ברכה והצלחה, ובריאות איתנה, ואריכות ימים, ואושר ועושר"... לא, "כל טוב" זהו, מספיק. שתי מלים, ועושה את זה במנגינה "כל טוב", ויצא ידי חובתו... **יש חכמים שידועים להעריך מלה שלהם.** היו פעם זוג שבאו להתברך מפי חכם אחד ששמו **רבי יצחק זאב הלוי מבריסק**, אמרו לו: תן לנו ברכה שיהיה במזל טוב והצלחה רבה. אמר להם: "אושר רב". אמרו לו: מה הברכה הזאת? אמר להם: יש בה הכל! אושר כולל עושר, כולל בנים, כולל שלום בית, כולל דירה טובה, ופרנסה טובה... הכל יש בו. "אושר רב" זה הכל. מספיק. 8. יש עדה אחת שממנה יצא **גאון עולם** - הרב בן ציון אבא שאול, אבל פעם רובם היו עמי הארץ גמורים. משהו מספר שפעם הוא היה בבית הכנסת שלהם, והם לא ידעו מתי לענות אמן ומתי לענות ברוך הוא וברוך שמו! לא ידעו כלום. יש חזן, ויש לו ריש דונא שולקח מטפת ועושה בה סימן מסוים ל"ברוך הוא וברוך שמו", וסימן אחר ל"אמן". זה כולם עמי הארץ. "תנו הלכתא"? איזה הלכתא? מי שלא יודע אפילו מתי לענות אמן זה תנו הלכתא?

והפסוקים האלה "הודו לה' כי טוב", ו"ידו לה' חסדו" שניהם כתובים באותו מזמור שיש בו ארבעה שצריכים להודות. אז לכן אומרים את שלשתם, "אודה", "הודו", "ידו". ומצאתי ככה בהסכמה של הרב **משאש ע"ה**⁴.

ביאור "הגומל לחייבים טובות"

ד. ואחר כך יברך "ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב". היו הרבה טפשים גמורים בחוץ לארץ, הם היו מורים, אתם יודעים מה זה מורים? "שמעו נא המורים"... חסרי דעת. חושבים שחכמים לא יודעים לדבר עברית, והם למדו עברית ויודעים לדבר... מה הם עושים? אומרים "הגומל לחייבים טובים". מה זה "חייבים טובים"?! מה הטירוף הזה?! הכוונה "הגומל לחייבים, טובות" - **גומל טובות לאנשים חייבים.** ומה הפירוש **חייבים**? יש שני פירושים. יש פירוש רשעים. המלה "רשע" התרגום שלה "חייבא". כל אחד ואחד יש לו עוונות, אז הם נקראים "חייבים". ויש פירוש שהם נקראים "חייבים", כי הם חייבים הרבה מאד טובות לקב"ה. מהרגע הראשון שתינוק נולד, יש לו טובה גדולה מאד⁵. כמו שתאמר "אדם חייב כסף" - "אדם חייב טובה לחבירו".

אם ילד מברך הגומל

ה. ונפקא מינה אם ילד פחות מגיל שלוש עשרה מברך ברכת הגומל או לא? אם נאמר ש"חייבים" הכוונה רשעים, אז לילד אין שום עוון, פחות מגיל שלוש עשרה הוא לא חייב, רק מגיל חינוך, אז קטן שהגיע לחינוך לא מברך הגומל. אבל אם נאמר ש"חייבים" פירושו שחייב הרבה טובות לקב"ה, מהרגע שנפקחו עיניו עד סוף ימיו, כל רגע הלב שלו דופק ודופק ודופק⁶. לכן לפי הדעה הזאת גם קטן שהגיע לחינוך מברך הגומל. ובאמת הרב **חיד"א** (ברכ"י סי' ר"ט סק"א) פוסק ואומר שבמדינותינו נהגו לברך. תמיד הייתי מתפלל למה קטנים לא מברכים הגומל, עד שראיתי שהרב **עובדיה** (שיחיה) אמר (חזו"ע ברכות ע"ו שמ"ט) **שכן מברכים.** זאת אומרת ילד בגיל עשר-אחת עשרה, לא נגיד אם הוא נסע [יברך], כיון שעל נסיעה יש ויכוח, אבל אם הוא היה חולה והבריא, יכול לעלות - לא לעלות לתורה, אא"כ זה מפטיח, אבל אין צורך שיעלה לתורה - אחרי שיקראו בתורה, יאמרו לו: בוא ילד, תגיד את הברכה הזאת, "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב" (וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סי' כ"ג).

איך אומרים כל טוב או כל טוב?

ו. ואיך אומרים כל טוב או כל טוב? העולם אומרים "כל טוב", וכף החיים אומר (סי' רי"ט ס"ק ט"ז) לומר "כל טוב" בחולם. למה? כי על פי רוב המלה "טוב" היא סמוכה למשהו אחר, כמו: "כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא" (בראשית מ"ה, כ'), "טוב טעם ודעת למדני" (תהלים ק"ט, ס"ה), המלה "טוב" קשורה למשהו אחר. יש פעם אחת: "ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת" (דברים ו', י"א). והאבן חמישי. העבודה שלו באמריקה, והוא מרויח הרבה כסף מזה. אז כל שבוע הוא בטיסה, וכדי שלא יתבלבל מהשעון הביולוגי, אז הוא עולה למטוס, מזמין בקבוק יין, שותה ונרדם כמה שעות. אחר כך הוא לא מרגיש שהשעות עברו עליו. (הרי יש הפרש של שבע שעות, והוא לא מרגיש בהם). יין בנסיקה ויין בחזרה. אז זה רמז יפה, "יעלו ישימים" רומז על המטוסים, ו"ידו תהומות" על הנסיעות [באניות]. 4. הייתי פעם בחברון לפני שנים, הביאו לי סידור "עוד אבינו חי" של חכם אחד טריפוליטני. באחת המהדורות יש שם הסכמה שלו, והוא כתב שם שיש לומר שלשה פסוקים אלה על הסדר שאמרתי, "אודה ה' בכל לבב", "הודו לה' כי טוב", "ידו לה' חסדו". (ונדפסה הסכמה זו בשו"ת שמש ומנן ח"ג חאו"ח סי' נ"ה. ע"ש). 5. סיפר לי משהו שלמד בשיעור של פיזיותרפיה, שאמרו לו שם כשהתינוק במעי אמו יש לו חור בלב שממנו הוא מקבל את החמצן וכל מה שהוא צריך מאמו, יש להם קשר, הוא מקבל את הכל מאמו דרך הטבור. וכאשר נולד התינוק החור עדיין ישנו, אחרי שלש ארבע שעות נסגר לאט לאט, חורת התינוק בסכנה. ויש כאלה בודדים שלא נסגר להם החור, וצריכים ניתוח אחר כך. זה פלא גדול מאד. והתינוק מתחיל לבכות, אמו שומעת אותו וזהו. כל החיים של התינוק נסים ונפלאות, זה לא חייבים? כמה טובות צריכים להודות לקב"ה! 6. עשו חשבון שבמשך שבעים שנה הלב של האדם דופק שני מיליארד וחצי פעם ואף פעם הלב לא נח! לא בשבת ולא בחול, לא בכיפור ולא בתשעה באב, לא ביום ולא בלילה, תמיד הוא עובד! יש דבר כזה בעולם מכונה **שעובדת בלי הפסק ואינה צריכה שום דבר!** יש כאלה שהורסים את הלב, עושים כל מיני דברים, או שהם נכנסים להיסטריה. אבל בדרך כלל רוב בני אדם בריאים, ורוב בני אדם המאמינים בריאים יותר מאלה שלא מאמינים. עשו חשבון, פרוספור אחד אמר שהוא בדק, ואצל יהודים חרדים המספר של אלה שהם חולי לב הוא שני אחוז נקודה תשע (2.9%), זאת אומרת מאלף איש יש עשרים ותשעה אנשים חולי לב, ותשע מאות שבעים ואחד בריאים. אלה שהם חצי חצי - שלוש נקודה שמונה (3.8%), ואלה שהם כופרים רחמנא ליצלן - חמש נקודה שמונה (5.8%). פי שתיים מאלה שהם מאמינים! זאת אומרת מי שהוא מאמין הלב שלו חזק יותר רגוע. אז ה' נותן לו מתנה כזאת. אתה לא חייב להודות לו?

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחיל בת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה ע"ה**.

ראש ישיבת פנוני¹². בא אליו ואמר לו: עתידה לפרוץ מלחמה עקובה מאד, ואני לא אבקש ממך שתביא לי את התלמידים למלחמה. **תלמידים שלומדים תורה, אני לא אקח אותם לגיוס.** וגם הם לא יודעים לתפוס נשק ביד. מה נעשה? רק דבר אחד, אם צריך חס וחלילה הרבה קברות, שיהיו לפחות קברנים. והוא הביא אתו רופא, שאם יתעלף הרב כהנמן הוא יזריק לו זריקה. אבל הרב כהנמן ענה לו בשלוות נפש: **"אל תדאג, אל תדאג, הכל בסדר"**. הוא התפלא: מאיפה יודע הרב שהכל בסדר? אמר לו: **החפץ חיים ע"ה אמר לפני השואה "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש"** (עובדיה א', י"ז). הפליטה העיקרית תהיה רק בארץ ישראל, חבל שלא עלינו אז לארץ¹³. **אני יש לי בטחון שעם ישראל יעמוד על אדמתו, ויהיו גם נסים גלויים.** אמר ראש הממשלה: **אני בא להזריק לו, והוא הזריק לי... לא הזריק לי זריקה, הזריק לי אמונה ובטחון.** איזה רב זה! וכמו שאמר כך היה. הרב כהנמן נסע כמה ימים לפני ששת הימים לחו"ל, ומשם נתן מברק: **"הקב"ה יעשה לכם נסים, ואל תתיאשו, תלמדו תורה טוב, ותראו כמה נסים ונפלאות יהיו"**. (וע"ע כיו"ב בס' הרב מפוניבז' ח"ב עמ' פ"ח-ט). מה היה כל כך הפחד? כל מדינות ערב היו נגדנו כולם. אמרו למלך ירדן: תהיה עם שכל, תעזוב אותנו. יש לנו מלחמה עם לבנון, עם מצרים, עם עיראק, עם סוריה. נו, גם אתה בא?! נגמור אותך אחר כך!... אמר להם: אין דבר כזה, נאצר טילפן אלי ואמר לי: **"בוא הנה, ביחד נזרוק את היהודים לים.** אם יאמר יצחק רבין כך וכך, 'אהלן וסהלן' נזרוק אותו לים"... בסדר, שיגיד תודה שבסוף אנחנו לא זרקנו אותו לים... מה עשה הקב"ה? שלש שעות ראשונות של המלחמה היו יושבים כל הערבים שם עם נרגילה, רגל על רגל, ישיבת מזרחית קדמונית מדורות עולמים... ובאו טייסים שלנו והשמידו להם את כל המטוסים שלהם! **תוך שלש שעות נגמר הכל.** גמרו לשטות ולכייף ולספר סיפורים, והנה המטוסים לא עובדים. שלש מאות מטוסים לא עובדים! מה זה? מה קרה פה?! כל המטוסים הרוסים. זה מה שאומרים האשכנזים בתפלות בחג הסוכות: **"הושענא שלש שעות"**. לא ידעו מה זה שלוש שעות¹⁴. אלא אלו שלש שעות האלה שחכמים התנבאו עליהם. נמצא במדרש שיהיו שלש שעות קשות לפני בוא המשיח, אולי התכוונו לשלש שעות אחרות, אני לא יודע. אבל אלה היו שלש שעות שבהם הושמדו כל המטוסים שלהם. אמרו: **"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא"** (במדבר כ"ג, ד'). ובא חכם אחד - **רבי דניאל לוי** בספר כרם דל¹⁵, ואמר שפה רמוז שביום הראשון של המלחמה אנחנו נתנשא עליהם. **"וכארי"** אותיות **כו אָר, ה** שהמלחמה התחילה בכ"ו באייר. **"וכארי יתנשא"** - אנחנו נתנשא עליהם. **"לא ישכב עד יאכל טרף"**, כלילה כבר נגמר, המלחמה נגמרה ביום הראשון.

בורא עולם נתן לנו את הארץ הזאת

יד. **"כי תאמר בלבבך כי תאמר בלבבך עולה תשכ"ז [שנת המלחמה], "רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם. לא תירא מהם" - שוב פעם "לא תירא מהם" עולה תשכ"ז.** "זכור תזכור" - **אם מחנכים את החיילים על אמונה, על בטחון, על ההסטוריה שלנו, על הנסים והנפלאות שהיו במצרים, החייל יש לו מוטיבציה. הוא נלחם והוא מאמין.** אבל בעוונות הרבים עקרו להם את הכל. חייל ממשש באפילה ממש, "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיור באפילה" (דברים כ"ח, כ"ט) אין לו כלום, שום דבר. עכשיו דנים להחזיר את כולם לגבולות 67. גבולות 67 זה אושוויץ. איך מחזירים ל-67?! משום שאין להם אמונה! **אם היה להם אמונה היו מכריזים בקולי קולות: "בורא עולם נתן לנו את זה!" מישוה זוכר מלחמה כזאת בששה ימים, שהשטח של המדינה שכולם נלחמים נגדה גדל פי שלוש בששה ימים! אין דבר כזה בהסטוריה. אז הוא נתן לנו אותה, אתם תקחו מאתנו? מי אתם בכלל?! אבל מפחדים מאמריקה, ומפחדים ומפחדים, אם אתם לא מפחדים זה היה אחרת.**

12. ראש ישיבה ממש שנתון שיעורים, אני לא חושב שהיה הרב כהנמן, אלא הוא היה מבסס את הישיבה, הוא היה חכם גדול, והיה הולך וקונה דירות ומשכיר אותם, שתמיד יהיה לישיבה איך להתפרנס, והיה לו מראה מיוחד. **יש לו אור מיוחד בפנים.**

13. וכך היה. כל אלה שנשארו בחו"ל, אם ברוסיה, אם בסיביר, אם בגרמניה, אם בפולניה, ה' ירחם. נשארו מהם "אחד מעיר ושנים ממשפחה" (ירמיה ג', י"ד). **ומי שעלה לארץ, הקב"ה ירחם עליו.** שלא כדעת האומרים שהשואה באה בגלל שעברו על שלשת השבועות (בכתובות דף קי"א ע"א). זה לא נכון, אדרבא, אלה שעברו כביכול עליהם, הקב"ה פסח עליהם. ואלה שנשארו במקומותיהם ואמרו מפני שלש שבועות, קרה מה שקרה. מי יודע מה הסיבה של השואה?! לא נדע!

14. יש רחוב בפרדס כץ שנקרא "רחוב שלש השעות". פעם תלמידים שבאו ללמוד לפני ארבעים שנה בתשל"א, היו לומדים בעזרת נשים בבית הכנסת של התוניסאים, נתנו לנו עזרת נשים, היו לנו 12-10 תלמידים... זה מה שהיה, והתגוררו בבית ברחוב שלש שעות.

15. **רבי דניאל הלוי היה תלמיד חכם,** יש לו סגנון מאד יפה, יש לו חיבור על התורה, ומדבר שם בטוב טעם, יכול לשכנע גוים וכופרים גמורים.

שום דבר. ככה דעתו. אבל זה נגד דעת כל הפוסקים. הוא כתב בעצמו "לולי דמסתפינא" - לולי שאני מפחד הייתי אומר את הסברה הזאת. אז **אבא ע"ה** כתב עליו (בשו"ת איש מצליח ח"ב חאו"ח סי' י"א אות ב') **"ודאי דמסתפינא!"** - אתה חולק על כל הפוסקים... והרב עובדיה (שיחיה) אמר (בשו"ת יבי"א ח"א חאו"ח סי' י"ג אות ח') נכון שכל הפוסקים סוברים אחרת, אבל הוא מצא את הסברה שלו במאירי [בשם "יש מי שאומר]. זה אחד מהראשונים שהיה בכתב יד, והוא כתב ככה (בברכות דף ג"ד ע"ב) שרק אם היה לו סכנה, או שהיה בכלל מסוכן⁹, במקרה כזה מברכים. אבל ההלכה לא ככה. **להלכה מברכים בכל אופן.** אבל נפקא מינה בסברה הזאת של הרב יד המלך והמאירי לגבי קרבן תודה, לא מסתבר שעל כל נסיעה יביאו קרבן תודה, לא יעלה על הדעת, אלא אם הייתה לו סכנה, אין הכי נמי, יביא קרבן תודה.

למה זה נזכר רק בחולה?

יא. ויש דבר מאד יפה בקרבן תודה, כתוב: **"ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה"** (תהלים ק"ז, כ"ב), וזה כתוב דוקא בחולה, למה? מה זה קשור לחולה? אדם שהוא חולה לא יכול לאכול כלום, **"כל אוכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות"** (שם פס' ח"). ומה יש בתודה? ארבעים ככרות לחם! וצריך לגמור אותם תוך יום ולילה. כלומר לא רק שהבריא, אלא הוא הבריא ויכול לגמור ארבעים ככרות הוא וחבריו, עושים סעודה נפלאה וגומרים את זה... לכן **"ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה"**. כל מה שהיה לפני כן הכל נגמר.

אם אפשר לברכה בלילה

יב. עכשיו למה הוא צריך לעמוד? כי הברכה במקום קרבן תודה, כל מי שמביא קרבן צריך לעמוד. **לפיכך ברכת הגומל לא מברכים אותה בלילה.** אם אין ספר תורה אפשר לברך, אבל דוקא ביום, לא בלילה. ויש מעשה שהיה ברב באיטליה לפני מאתים שנה שהוא חזר אחרי נסיעה של שלשה חדשים באניה. שמחו בו כולם ועשו לו מסיבה גדולה מאד, ומרוב ההתרגשות שלו הוא עמד ובירך לפני כולם **"ברוך... הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב"**. והיה שם חכם אחד, שמו **רבי יצחק גויטה**¹⁰, אמר לו: מה אתה מברך בלילה? זה כנגד קרבן תודה, וקרבן תודה מקריבים רק ביום! אז מה עושים? שלחו מכתב לחתם סופר. החתם סופר היה גאון מפורסם בדורו, נפטר בשנת ת"ר, כלומר הסיפור הזה יש לו מאתים שנה כמעט, אולי בשנת תקע"ט פחות או יותר [התשובה משנת תקצ"ה. **המערכת**], והוא כתב תשובה ארוכה, אמר **לכתחילה מברכים ביום, ובדיעבד מה שעשה הרב בסדר, אם בירך בלילה יצא.** וזה מה שכתב כאן הבן איש חי **"ועיין חתם סופר אורח חיים סימן נ"א"**. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מלחמת ששת הימים - ובהר ציון תהיה פליטה

יג. **"כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם. לא תירא מהם זכור תזכור את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים"** (דברים ז', י"ז-י"ח). המצב הזה התקיים בימינו, חוץ ממה שהתקיים בימי יהושע בן נון ואחרים. **במלחמת ששת הימים** היה כל כך פחד נוראי, הרבה עזבו את הארץ, עד שהיו אומרים אז בדיחה בעיתונים (אני לא הייתי כאן, אבל ככה כתבו): **"שלא ישכח האחרון כשעוזב את שדה התעופה בלוד לכבות את האור"**... חבל על החשמל. אם הוא האחרון, כבר מה אכפת לו מהאור?!... אבל ככה אמרו. בא ראש הממשלה אז לוי אשכול (שמרוב פחד מהערבים היה מגמגם, וכולם היו אומרים: ראש ממשלה מגמגם, מה זה? מה הוא יכול לעזור לנו?!) וביקש פגישה עם הרב כהנמן

9. כמו האדמו"ר בעל התניא - אדמו"ר הזקן. הוא היה בסכנה. חמשים ושלושה ימים היה בכלא בשנת תקנ"ט, והיה בסכנת מוות, רצו להרוג אותו. בנסי נסים ידעו שהוא אדם גדול ואדם ענק. הביאו לו כמה שאלות, וענה על כל השאלות. על אחת השאלות הוא לא ענה. מה השאלה שלא ענה עליה? כתוב בספר התניא שאומות העולם הנשמה שלהם מהקליפה - ממקומות לא בסדר - ואילו ישראל הנשמה שלהם גבוהה מאד. אמרו לו: ככה אתה אומר על אומות העולם? אז הוא צחק. מה כוונתו? כבר ענית לכם על כל השאלות - עשרים וכמה שאלות - אתם רוצים שאענה לכם גם על זה, ואז תיווכחו לדעת שהנשמות שלכם באו מהחושך?... יותר טוב שלא לענות! אמרו: בסדר, הצחקו הוזה בסדר, יותר טוב שלא לענות. אבל הוא היה ממש בסכנת מוות. וגם האדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש היה בסכנה.

10. בהתחלה הוא היה עם הארץ גמור, ובברכה של רב אחד מארץ ישראל שבירך אותו שיהיה עשיר, התעשר עושר גדול מאד (פעם אחרת נספר את הסיפור שלו איך הוא התעשר), ואז הוא אמר: עושר בלי להיות תלמיד חכם גדול מה זה שוה? אם אני לא יודע ללמוד, אחרי מאה ושענה לכל הלך לאיבוד! אז תלמיד חכם אחד לימד אותו חומש וגמרא ורש"י, וכתב שלשה כרכים ספר "שדה יצחק".

11. שיעור זה נמסר ע"י **מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ** ביום שלישי ט"ז במנ"א י"ה"ל התשע"ג בבית מדרשו "אהבת התורה - איש מצליח" בין מנחה לערבית. **המערכת.**

“כי גז חיש ונעופה”

שום דבר¹⁷. אז אין פלא שהתורה אומרת אל תשאירו שום דבר, כולם עובדה וזה ויש בהם רוח הטומאה.

“ועכשיו שנוצרת, כאילו לא נוצרת”...

יט. “ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא”. האשכנזים היו נוהגים כשעוברים על יד כנסיה לקרוא את הפסוק הזה בלחש - “ולא תביא תועבה אל ביתך”. פעם בזמן ההשכלה היה יהודי אחד שלא רצו להכניס אותו לאוניברסיטה כי הוא יהודי, אמרו יש לנו ‘נומרוס קלאוזוס’ - מקבלים יהודים עד מספר מסוים, אז הוא רחמנא ליצלן התנצר ונעשה גוי, ונכנס לשם. אבל כל פעם שעובר על יד הכנסיות שלהם הוא אומר בלחש: “ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא”. שאלו אותו היהודים: תגיד, מה אתה עושה? אתה כבר נוצרי! אמר להם: זה המנהג שלו מתמיד, אמנם הוא נעשה נוצרי, אבל בלבו אינו רוצה להיות נוצרי. אמר להם לשון התפלה ביום כיפור: “ועכשיו שנוצרת, כאילו לא נוצרת”... אני עוד יהודי בלב שלי.

צריך לדעת שהחיים אינם קלים

כ. “כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם. וזכרת את כל הדרך אשר הולכך ה' אלקיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענותך לנסותך” (דברים ח, א'-ב). כל הדרך הארוכה הזאת הייתה בשביל שהאדם ידע שהחיים לא קלים. אומר חובות הלבבות (מצאתי את זה בשער הבחינה) למה התינוק סובל כל כך? בגיל שמונה חדשים פחות או יותר צומחת לו השן, איזה ימים ולילות עושה להורים שלו, עושה להם תיקון כרת, עושה להם סליחות, עושה להם ויעבור... התינוק יש לו חום, זה מבשר על שן, ועד שתבוא השן יש בעיות. אחר כך השן השניה והשלישית, ואחר כך בגיל שש-שבע מפיל את השיניים. אבל לאט לאט, לא במכה אחת. ואחר כך שיניים חדשות. מגיע לגיל עשרים - שן בינה, “הנותן לשכוי בינה”... למה כל הצרות האלה? הכי טוב שיהיו לו שיניים טובות במכה אחת בקלות, ושיחכו השיניים עד שיגדל ויפסיק לנינוק וזהו? אלא זה נעשה כדי שהתינוק ידע שהחיים לא קלים. ישראל היו כמו תינוקות, יצאו ממצרים והכל מוכן, מן, באר, ענני כבוד. מידי פעם חסר משהו, בא עמלק - באים למשה, מה עושים? “אין לנו מים”, “המים מרים”, “מה נשתה”, וכן על זה הדרך. [על זה אמר] “לדעת את אשר בלבבך... ויענך ויריעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת... למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם” (שם פסוקים ב'-ג) - שלא תאמר בלחם יש ויטמינים מיוחדים שבהם אתה חי. הנה עובדה ששליש העולם חי באורז ולא בלחם. אז לא בגלל הלחם, אלא “כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם”. אם ה' אמר שהמן הזה יחיה אותם, הם יחיו. תקח את המן למעבדה, לא תמצא בו את כל הויטמינים שיש בלחם, אבל אתה חי מהמן, מוצא פי ה'. פי גימטריא תשעים, ומן זה גם תשעים.

“יחיה האדם” - מן החיד“א אזולאי ע”ה

כא. אמרו דבר פלא ביחס להרב חיד“א. הרב חיד“א, ואביו, ובנו, כל אחד מהם חי שמונים ושלוש שנים. “יחיה האדם” עולה 183 ובמלים “יחיה האדם” יש שם אותיות החיד“א. כשהרב חיד“א נולד, הוא נולד לשבעה חדשים, פג כזה, חשבו שהוא מת, הוא לא נושם ולא כלום. עטפו אותו ככה והניחו אותו בצד. באה סבתא שלו ואמרה: מה ילדה היולדת? אמרו לה: כלום, זה נפל. אמרה להם: מי אמר? לקחה אותו, ראתה שהוא נושם מעט, אמרה להם: זה חי, הוא חי! כסתה אותו, חיממה אותו. הביאו שמיכות וכדומה וחי שמונים ושלוש שנים! לכן נקרא חיד“א - חֵי דָא, זה חי! ואיזה חיים חי, איזה ספרים כתב, איזו חכמה, איזו גאונות, איזה זכרון היה לו. המחשבים בימינו לא מגיעים לקרסוליו של החיד“א... אז במלים “יחיה האדם” תמצא שם אותיות החיד“א, ואשר שם אותיות במנין חמשים וחמש כמנין אזולאי¹⁸.

ארץ ישראל טובה ליהודים

כב. “כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה, ארץ נחלי מים” (שם פסוק ז). התורה משבחת את ארץ ישראל שהיא מלאה כל טוב, לא כמו שאמר פעם טמבל אחד מזכיר ההסתדרות, שמו “ירוחם משל”, אמר: מה נעשה? משה רבנו אמר

17. זו הייתה שלו, של קרתיגני. יש בגמרא (בברכות דף כ"ט ע"א) “רבי יצחק דמן קרטיגנא, ויש גם כן תחנת אוטובוס בתונס “חניבעל” על שם חניבעל... [זהו], לא נשאר כלום.

18. הערת אחד מהקהל: החיד“א חי 83 כמנין פג, ואמר לו מן זצ”ל: יפה מאוד, אבל גם אביו ובנו חיו ככה, ולא כולם היו פגים...

טו. “זכור תזכור את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים, המסות הגדולות... והאותות והמופתים והיד החזקה והזרוע הנטויה... כן יעשה ה' אלקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם” (דברים ז, י"ח-י"ט). לכולם תן מכות לאין סוף. הרי כל הזמן היינו נשענים על הגז שיש במצרים, ארבעים שנה לוקחים מהם גז, ופתאום מצרים התהפכה כולה, כולה עירבוביא שלמה, “וסכסכתי מצרים במצרים” (ישעיה י"ט, ב). מאיפה יהיה לנו גז? אז בא יהודי אחד וגילה שיש גז במעמקי התהום, במעמקי הים בחיפה יש גז, והגז הזה מספק אותנו למאה שנה ומעלה! לא צריכים את הגז של מצרים. “כי גז חיש ונעופה”. יש לנו גז משלנו, שמצרים תעוף - “ונעופה”... ילכו לעזאזל.

נוטרי ברית שמורים מחיות השדה

טז. “וגם את הצרעה ישלח ה' אלקיך בם עד אבוד הנשארים והנסתרים מפניך, לא תערוץ מפניהם - אל תישבר - כי ה' אלקיך בקרבך א-גדול ונורא. ונשל ה' אלקיך את הגוים האל מפניך מעט מעט, לא תוכל כלותם מהר, פן תרבה עליך חית השדה” (דברים ז, פסוקים כ'-כ"ב). רש"י שואל למה תרבה עליך? הרי כאשר ישראל שומרים תורה ומצוות, שום חיה לא תגיע בהם, שנאמר: “כי עם אבני השדה בריתך וחיית השדה השלמה לך” (איוב ה, כ"ג). יש סיפור על רבי ישועה בסיס ע"ה, שבא שלוחא דרחמנא ושמו רבי פאניז'ל כמדומני (שכחתי מה השם שלו, כל שנה היו באים מארץ ישראל שדרי"ם) ואמר לו: כבוד הרב, בוא נטייל, אני רוצה לראות חיות לברך עליהם משנה הבריות על הפיל ועל הקוף¹⁶, וגם יש שם אריות ודובים וכו' וכו', ויש שעה מסויימת שבאים אנשי הפארק ומשחררים את החיות, והם לא שמו לב ששני הרבנים נמצאים שמה. כנראה היה כתוב שם שבשעה ארבע למשל אסור להיות פה, ומסתמא כל מי שהיה ראה את זה, רגילים לזה, כל יום נמצאים שמה. והנה הם נמצאים לבד, והאריה בא שואג לפניהם. היה פחד נורא ואיום, בא הרב פאניז'ל ואמר לו: הרב, אל תפחד. גילה ערוותו לפני הארי, והארי חזר בחזרה. אמר לו: מה עשית לו? אמר: מי ששומר על הברית שלו ולא פגם בה, האריות מפחדים ממנו. “ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ, ועל כל עוף השמים” (בראשית ט, ב). הכל תלוי בשמירת הברית, והוא שמר בריתו, וגם רבי ישועה בסיס ודאי שהוא שמר בריתו. לכן אל תפחד, נלך לאט לאט, אף אחד לא יגע בנו. אז למה כאן כתוב “פן תרבה עליך חית השדה”? אומר רש"י: גלוי וידוע לפניו שסופם לחטוא. כמה שיהיו צדיקים, יש חוטאים. לכן הקב"ה לא מכלה את כל הגוים במכה אחת, אלא לאט לאט. לקח שנים רבות עד שדוד המלך גמר את כל הגוים ולא נשאר בהם עד אחד. עד שבא אנדריאנוס ימח שמו וקרא לארץ ישראל ‘פלסטיין’, פלסטיין זה השם שקבע אנדריאנוס, הוא הלך לגיהנם, הוא והמדינה שלו רומי, אבל עד היום אומרים פלסטיין ופלסטינאים, מה פתאום פלסטיין? זה פלשתיים ואינם בעולם, אבל זה השם שקרא אותו שונא ישראל.

“והמם” קמץ קמץ - הם אותם

יז. “ונתנם ה' אלקיך לפניך והמם מהומה גדולה עד השמדם” (שם פסוק כ"ג). רש"י כאן מסביר הסבר מאד יפה, המלה “והמם” קמץ קמץ, הרי כל הפעלים בעבר הם קמץ פתח - קָתַב, שָׁמַר, לָמַד, זָרַק, הכל קמץ פתח. למה כאן קמץ קמץ? אז רש"י הסביר ש“והמם” פירושו והם אותם - והממם, “והמם אותם”, לכן קמץ קמץ. והביא פסוק אחר בישעיה (כ"ח, כ"ח): “והִמָּם גִּלְגַּל עֵגְלָתוֹ” בקמץ פתח, כי זה עבר בלי כינוי, אבל כאן “והמם” הכוונה והם אותם.

“לא תחמוד כסף וזהב עליהם”

יח. “פסילי אלוהיהם תשרפון באש, לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך” (דברים ז, פסוק כ"ה). לא תאמר “איזה פסל יפה, יש עליו כסף וזהב, ניקח אותו למזכרת למוזיאון”, אל תשאיר שום דבר! “ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו” (שם פסוק כ"ו). סיפר לי פעם שר אוצר אחד (לא זכור איך קוראים לו, הוא בא פעם לביקור בבני ברק, ובא לישיבה) שהוא היה בתונס, ופעם תונס היתה ביד הרומאים, ביד חניבעל, ביד קרתגו. אמר: השמידו ולא השאירו שום זכר, לא לקרתגו ולא לחניבעל. לא השאירו שום דבר. כלום. לא מוצאים במוזיאון

16. ויש דעה שמבוכים עליהם פעם אחת בחיים, הרב עובדיה שיחיה פוסק (כ"כ בשמו בילקוי” ח"ג אג' בחזו"ע) (עמ' תנ"ג) סתם דבריו בזה) שכל שלושים יום אתה יכול לברך, אין הוכחה ברורה. יש אומרים שמבוכים דוקא פעם אחת, ראית פיל פעם אחת ובירכת עליו “משנה הבריות” גמרנו, עד שתראה קוף. ראית פיל וקוף, נגמר, אל תברך יותר. אם ראית אותם פעם אחת, יש לך משנה הבריות פעם אחת. אבל יש דעה שכל חודש אם לא ראית אותם אתה יכול לברך.

בגלל שהלחם כל כך טעים שאתה לא צריך להוסיף לו עוד תבלין, הלחם עצמו מתובל. "תאכל בה לחם" ראשי תיבות **תבל**. אתה לא צריך לתבל אותו. בחוץ לארץ תקח לחם יבש, יאמרו: מה, זה עני, אבל כאן "לא במסכנות" - לא בגלל שאתה עני אתה אוכל בה לחם לבד, אלא אתה עשיר, אבל אתה לא צריך שום תוספת על הלחם, כמו שאמרו בגמרא (ברכות דף מ' ע"א) "לית דין צריך בשש" - לחם כזה טוב לא צריך להוסיף לו שום תיבולים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

רועה נאמן

אגרות ומכתבים ממרן ראש הישיבה

מכתב ברכה לפתיחת מוזיאון גוש קטיף

בס"ד, בני ברק, יום כ"ג אדר התשס"ט

לכבוד

הנהלת מוזיאון גוש קטיף

ירושלים ת"ז

שלום וברכה!

דבר גדול עשיתם להנציח את זכרון "גוש קטיף", חבל ארץ שהיה נדח ושומם בדרום הארץ, ופתאום כשבאו אליו בניו, פרח ושגשג ונתן פירות בצורה מדהימה, ואחר למעלה משלושים שנה נעקר בזדון ע"י אחים תועים שחשבו לתקן ונמצאו מקלקלים. זה קרה ביום תשעה באב - יום חורבן האומה לדורות - בשנת זכור ואל **תשכח** (תשס"ה) לפ"ק.

כמעט כלם מודים היום שגירוש גוש קטיף וחורבנו היתה טעות איומה. ומוזיאון זה יהיה לעד ולזכרון, לא לחזור על טעות נוראה זו.

ואנו מקוים כי מסבב הסיבות יתברך יחזיר עטרה ליושנה, וישונו בניו לגבולם לאדמתם ולארצם. "עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל - עוד תעדי תופיך, ויצאת (=גוש קטיף) במחול משחקים" (ירמיה ל"ג). ואתם אדמות גוש קטיף "ענפכם תתנו ופרייכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" (ע"פ יחזקאל ל"ז ח'). במהרה בימינו אמן!

נאמן ס"ט

1. אמר העורך הראל: וכשביקר שם מרן זצ"ל בערב ראש חודש תשע"ה, כתב בספר האורחים: "ערב ראש חודש אדר התשע"ה. משכנס אדר מרבים בשמחה. תשע שנים וחצי לאחר חורבן גוש קטיף, הקב"ה יחזירנו לנו בקרוב. כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן... שישון ושמחה ימצא בה - במהרה בימינו אמן. מאחל ומתפלל. נאמן ס"ט. מ. מאזוז."

"זבת חלב ודבש", מה נעשה לו? היא לא בדיוק ככה, חלב בא מהולנד והדבש אני יודע מאיפה בא? לא נכון! **זאת הארץ הכי טובה בעולם**. בדקו ומצאו כמה פירות וירקות וצמחים יוצאים בארץ, עולים על אנגליה ועל צרפת, באנגליה יש אלפיים וחמש מאות, בצרפת אלפיים ומאתים חמשים (יכול להיות להיפך), ובארץ **ישראל יש שלושת אלפים וחמש מאות!** ולא עוד, אלא שכמה פירות שלא היו גדלים בארץ, בדורנו היו "עולים חדשים", הקיפו נעשה עולה חדש, קיבל "תעודת עולה חדש"... והאשכוליות והתפוזים הכי טובים הם בארץ, **ועוד רשימה ארוכה של פירות וירקות שפעם לא גדלו כאן בכלל**. גוש קטיף היה חרב ושם, באו יהודים **יישבו אותו והיה לתפארת**, אחר כך באו האוירים לקחו אותו בחזרה - אין כלום. היה אחד ערבי שהיה עובד אצל יהודי, טילפן אליו ואמר לו: תגיד לי, מה הסוד שלך? אני מוכן לשלם לך, תגיד לי איך עשיתם? אמר לו: אני אגיד לך סתם? תשלם! שילם לו איזה סכום, והוא גילה לו את הכל. אמר לו: עשית את הכל, ויצאו לנו פירות חצי ממה שהיה פעם. מה הסוד שלכם? אמר לו: **ארץ ישראל יודעת, ליהודים היא נותנת ולאחרים היא לא נותנת**. עובדה **שאלפיים שנה ארץ ישראל הייתה חריבה, ונעכשו היא מלאה כל טוב**.

ארץ חטה וגו' ארץ זית שמן ודבש

כג. "ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר. ארץ חטה ושעורה, וגפן ותאנה ורמון, **ארץ זית שמן ודבש**" (פסוקים ז'-ח'). החיטה המקורית גדלה בארץ ישראל, הזיתים הכי טובים שעושים שמן גדלים בארץ ישראל. יהודי אחד עשיר באמריקה קנה אדמות חלוג'ה (קוראים לזה 'חלוג'ה', 'חלוצה'), היו בזיל הזול, וקנה אותם [כמעט] בחינם, ראה שם את הזיתים הכי טובים בישראל. והשמן שהוא הוציא משם, עשה התחרות עם כל השמנים שבעולם, והוא יצא ראשון. לפני כן השמן זית הכי טוב היה מספרד, **ונעכשו שמן זית של ארץ ישראל, הקרקע שלו הכי טובה והוא היה הראשון**. לכן התורה אמרה "ארץ חטה" - החטה יוצאת מארץ ישראל, הרב חיד"א אומר (ברכ"י שו"ב סי' ר"ג) שלכן מברכים "המוציא לחם מן הארץ" - מארץ ישראל. [ע"כ]. "ארץ זית שמן" - זית שמן בא מארץ ישראל, "ודבש" - של תמרים. ויש סדר בפירות לדעת איך הסדר לברך עליהם, התמרים [מלבד זיתים] קודמים לכל הפירות, ואחר כך הענבים והתאנים והרמונים.

"ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם"

כד. "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם" (פסוק ט'). הרב **עובדיה** (שיחיה) אומר, אם אתה אוכל בארץ ישראל לחם, זה לא בגלל שאתה עני שאוכל לחם יבש, אלא

נותרו 12 עמודות ספרים להקדשה! עלות 5200 ₪ לעמודה.

לפרטים 9105*

28 שנה להסתלקותו

ויען שמואל

במלאת 28 שנה להסתלקותו של אבינו מורנו, איש חיל רב פעלים, אשר יזע להוציא כתבי רבנים לאור עולם, רמוהל המובהק שו"ב

רבי שמואל עידאן זצ"ל

מייסד ישיבתנו הקדושה באה"ק, וסנהלה לשם שמים עד יומו האחרון

בסיד כבכל שנה גם חשנה יצא לאור לרגל יומא דהילולא קובץ ויען שמואל (חלק כ"ח), ובו תשובות בהלכה, חידושי תורה ומאמרי מוסר מרבותינו נ"ע ולחבה"ח מאורי הדור, רבנן ותלמידיהון.

בימים אלו נערכים לחלוקת הספרים לרבנים, מורי הוראה בתי כנסת, כוללים ובתי מדרש, לפרטים במערכת הקובץ: 052-713-0552 | מייל: eladidan82@gmail.com

אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב

בקניין מצויץ קונטרס 'אור העולם ח"א' תשובות מפורסמות מנדול ראש וישיבה זצ"ל ועוד

ומגדל חנואל עד

"יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי חנואל כהן שליט"א ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה העולם קים בזכות התורה

(מתוך הספר החדש 'שמחת התורה' חומש דברים) הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה (דברים י', י"ד).

דירה בעולם הזה

יש לשאול מספר שאלות בפסוק. קדם כל, מה בא לומר בזה שהשמים ושמי השמים הם של ה'? שאלה שניה, המתבונן ראה שהפסוק לא הולך לפי הסדר, מתחיל בשמים, עבר לשמי השמים שהם יותר גבוהים, ואחר כך ירד לארץ, הרי היה צריך להתחיל מלמעלה למטה משמי השמים ולארץ, או מלמטה למעלה מהארץ עד לשמי השמים, ומדוע שנה?

אלא אומר האלשיך הקדוש דבר נפלא. ידוע מאמר חז"ל (מדרש תנחומא פרשת נשא אות ט"ז) שמתחלת בריאתו של העולם היתה הקדוש ברוך הוא שתהיה לו דירה בתחתונים, רצה שיהיה לו משכן בקרב בני ישראל. בזמן בית המקדש עקר דירתו היתה בתוך עם ישראל. עוד אמר הנביא: "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת" (ירמיה ל"ג, כ"ה). לולא התורה העולם לא היה מתקיים.

מובא בגמרא (עין שבת דף פ"ח ע"א), נאמר בפסוק: "ארץ יראה וישקטה" (תהלים ע"ו, ט'), אם יראה, אם היא מפחדת, איך יכול להיות שהיא שקטה? הרי אלו שני הפכים? אלא לפני מתן תורה היתה יראה ואחרי מתן תורה שקטה. תנאי המנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, אם עם ישראל יקבלו את התורה מוטב, ואם לא, הקדוש ברוך הוא חלילה יחריב את העולם. עד לפני מתן תורה היה העולם בפחד וביראה, האם עם ישראל יקבלו את התורה או לא? האם העולם יחריב חלילה? אבל כשעם

ליקוטי
את גזר הדין!

פדיון נפש

ישונו בספר חקלאה כי אדם חתוקים חסודים ביות
לכל אדם אדם את חתוקים ולכניה את כל
לבריות, ברכיה חסודים
אם פדיון נפש...

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

פדיון נפש כללי

160 ש"ח לשם

52 ש"ח לשם

או בעמדות נדרים פלוס

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, דו קו, מענה 24 שעות)

למסירת שמות התקשרו:

כל ספרי מכון ארח צדיקים ניתן להשיג:

באר שבע	בני ברק	ק. גת	אשקלון	ירושלים	נתיבות
0523953805	ישיבת כסא רחמים רח' עוזיאל 25	מחשבה טהורה 0504122763	תנות מוריה 086750841	הספריה הספרדית רחוב דוד 4, 025372265	הרב יהודה חיד 0527679513
				ג. שאול 0548449460	הרב משה כהן 0504104217

הפצה ראשית *9105 שלוחה 6. דרושים עוד נציגים להפצה

ישראל אמרו: "נעשה ונשמע" (שמות כ"ד, ז) וקבלו את התורה במעמד הר סיני, העולם נרגע ונשקט. יש תורה, העולם לא יחריב.

לשזור על העולם

הגאון רבי חיים מוולוז'ין ע"ה תקן בישיבתו משמרות של תורה, שיהיה למוד תורה עשירים וארבע שעות, שלא יפסק קול התורה במשך כל שעות היממה. העולם קים בזכות התורה, אם רגע אחד חלילה יהיה הפסק מלמוד התורה, העולם יכול להחריב! הגאון "חפץ חיים" ע"ה הוסיף ואמר: הקדוש ברוך הוא ראה שירדה חלשה לעולם וקשה ללמוד גם ביום וגם בלילה, לכן גרם שהיו פוגרמים ברוסיה, וכך יהודים הלכו לאמריקה, פתחו שם ישיבות ובתי מדרש ולומדים שם תורה. כשברוסיה יום באמריקה לילה ולהפך, כך נמצא שבכל העולם יש למוד תורה עשירים וארבע שעות ביממה, אין הפסקה.

שמחת השמים והארץ

על פי זה הסבירו את מנהג יוצאי תוניסיה ועוד כמה עדות בצפון אפריקה, שלפני שמגביהים את ספר התורה בשבת, אומרים את הפסוק: "ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך" (דברי הימים-א' ט"ז, ל"א). על פי דברי הגמרא הנזכרים זה מובן, הרי כל העולם חשש מה יהיה אם עם ישראל לא יקבלו את התורה, ועכשו שקבלו, בזכות התורה ישמחו השמים ותגל הארץ.

לפי המנהג שלנו, אומרים את זה דוקא בשבת ולא ביום טוב, כיון שהגמרא אומרת שמעמד הר סיני היה בשבת (שבת דף פ"ו ע"ב), אם כן דוקא בשבת העולם נרגע, ורק בשבת צריך לומר את הפסוק.

הארץ גבוהה מהשמים

עוד מוסיף האלשיך הקדוש על פי דברי רבותינו על הפסוק: "בראשית ברא אלקים" (בראשית א', א'), בשביל עם ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית (רש"י שם, ועין בראשית רבה פרשה א' אות א'). נמצא שבזכות עם ישראל שמקיימים את התורה קים העולם, ולולא עם ישראל והתורה, הבוה לא היה בורא את הבריאה הנפלאה.

על פי זה מובן הפסוק "הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה". התורה התחילה קדם מלמטה למעלה, השמים ששם הכוכבים והמזלות, ושמי השמים ששם המלאכים, ולמעלה מהם נמצאת הארץ וכל אשר בה, הרי בזכות היושבים ועוסקים בתורה ומשכנים את השכינה בארץ, אז מתקיימים השמים ושמי השמים. על כן הארץ גבוהה במעלתה מהשמים ושמי השמים.

לבדד - ישכון

על המלה "הן" אומר האלשיך הקדוש, שלאותיות ה"א ונו"ן אין בן זוג. לאות א"ל"ף יש את האות ט"ת, ב"ת - ח"ת, גימ'ל - ז"ן, ד"ל - ו"א, והאות ה"א נשארה לבד. כיוצא בזה הנו"ן, לאות יו"ד יש את האות צד"י, וכן הלאה, מלבד האות נו"ן. בזה הסביר האלשיך הקדוש מה שכתוב: "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב" (במדבר כ"ג, ט'). כאשר עם ישראל הם "עם לבדד", לא מזדווגים עם שאר אומות, הולכים בדרך ה' "ובגוים לא יתחשב", אז "ישכון", יהיה להם ישוב טוב ורגוע. לכן גם פה, "הן לה' אלקיך", אם עם ישראל ידעו לשכון לבד ללא התערבות עם הגוים כמו האותיות ה"ו, וללמוד תורת ה', אז ממילא סדר העולמות כך "השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה", עם ישראל השוכנים בארץ מעל הכל.

כיוצא בזה הסבירו המפרשים את הפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" (שיר השירים א', ט"ו). כמו שלאותיות ה"א ונו"ן אין בן זוג, כך לאות כ"ף סופית אין בן זוג. מה הכוונה? ידוע שהאותיות הסופיות "כמנפ"ץ" הם משלימים למנפ"ץ המאות: כ"ף - 500, ט"ו - 600, ו' - 700, י' - 800, צ' - 900. נמצא ששבור האותיות קו"ף וצד"י סופית יוצא א"ל, ר"ש ופ"ה סופית גם כן וכן הלאה, ורק כ"ף סופית נשארה לבדה. זה מה שאומר הפסוק "הנך", כאשר עם ישראל לא מזדווגים לעם אחר כאותיות הנך, אז יפה רעיתי.

מתוק היצר

לאחר מכן כתוב: "ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד" (פסוק ט"ז). ממשיך האלשיך הקדוש ומסביר, שהקדוש ברוך הוא רוצה גם שנמתיק את היצר הרע, שנשתמש בו לטוב, לעבודת ה', כמו מדת הקנאה, שצריך להשתמש בה לקנאת סופרים שתפרה חכמה.

על פי זה הוא מסביר את דברי חז"ל, שאמר קין לקדוש ברוך הוא: "אתה הרגת את אחי! נתת בי יצר הרע שפתה אותי, ואם כן אתה הרגת אותו!". אמר לו הקדוש ברוך הוא: "אני הבאתי לך שני יצרים, ואתה בחרת לקחת את היצר הרע במקום את היצר הטוב, וגם לא ידעת למתק את היצר הרע ולהשתמש בו לטובה". כתוב בפסוק: "בְּכֶל לְבָבְךָ (דברים ו', ה'), וְרָדַשׁ חֲזָל (ברכות דף י"ד ע"א) - בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. גם ביצר הרע אפשר לעבוד את ה', לקנאת לכבוד ה', לשנא את הרשע שבעולם, איך ממתיקים אותו? על ידי שנמול את ערלת לבבנו, נחשב מחשבות טובות, ואז ממילא "וערפכם לא תקשו עוד".

ספר תורה לכבוד הסבא קדישא

במלאת 66 שנים לפטירתו של עטרת ראשנו
הסבא קדישא המקובל האלוקי מרן הגאון
רבי **רחמים חי חויתה הכהן** זצוק"ל
הרב הראשי וראב"ד ג'רבא אשר הארץ האירה מכבודו
מוסדותיו הקדושים יוצאים בכתיבת ספר תורה לכבודו
ולזכות כל עמ"י ולקירוב הגאולה בחסד ורחמים
הספר יוכנס בל"נ לביתו ובית מדרשו
באדמת הקודש ברכיה לקראת יום הילולתו

כל הקודם
זוכה

זכות אות
₪ 18

זכות פרשה
₪ 10,000

זכות עמוד
₪ 2,600

שמותיכם
יתברכו בתפילת
הארבעים יום
בציונו הקדוש של
מרן זצוק"ל

בית טאמק

בעמדות
נדרים פלוס

או בהודעה ל-
08-6727523

חייגו **9105***

ידע חדע

והם השתוממו מהדפדפן שלו. אחר כך קם אחד משורר משם ואמר ככה: "אל תאמרו כי אבדה ונסתרה חכמת חכמינו ובינתנו, אחרי אשר קם יעקב בירב לגור בארצנו ובינותינו". בהתחלה אמר "בינתנו" - הבינה שלנו, אתם חושבים שהיא נסתתרה? אם בא בחור צעיר כזה בן שמונה עשרה - רבי יעקב בירב - והוא גר בארצנו ובינותינו - ובינתנו, סימן שהתורה עודנה בידינו. ועשו לו משכורת. אחר כך הוא הלך משם ועבר ממקום למקום עד שהגיע לצפת, ושם החזיקו אותו גדולי חכמי הדור. הוא היה רבן של מרן [הבית יוסף]. (גליון 430 הערה 10).

ג' מי זה האד"ר? זה חכם גדול מחכמי ירושלים, שמו רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים. הוא היה חותנו של הרב קוק, הרב קוק בזוג ראשון לקח את בתו של האד"ר, ואחר כך האד"ר נתן נשיא ברוסקי. הרב הראשי בירושלים היה הרב שמואל סלנט מגיל שלשים עד גיל תשעים, ובסוף ימיו ראו אותו שהוא חלש מאד, אז אמרו לו: נביא לך רב לעזר לך. והביאו את הגאון האד"ר. והוא נפטר בחי' הרב סלנט. והאד"ר הוא הראשון שקבע לעשות הקהל [וכך למצות הקהל שעשו בו] המקדש, בפשטה השמינית [מוצאי שמטה].

א. אדם שיש לו בעיה, הוא צריך לקבל על עצמו נדר - או בלי נדר - שיאמר נשמת כל חי. כשישע מהבעיה שלו. יגידו נשמת כל חי. וזה רמז בפסוק, ויעתר יצחק לה. לנכח אשתו - "לנכח אשתו" ראשי תבות: "לומר נשמת כל חי תברך את שמך וכו'". אמרו **בשם רבי יהודה החסיד** (וזה מובא גם בן איש חי ש"ב פרשת תולדות אות ג') שאם אדם נמצא בעת צרה, יקבל על עצמו שאם יושע מהצרה, יגיד "נשמת כל חי" בעצרה. אז יצחק אמר: אין לי ילדים, מה לעשות? אז אמר: אם ה' יעזר לי, אני אקרא «נשמת כל חי». וכן היה. וזו סגולה כמו שאמרנו שאם אדם נמצא בצרה, אם ישתדל מזה יאמר במעמד עשרה אנשים נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוקינו. ובהו מובן למה בנשמת כל חי רמזים יצחק ורביקה. "בפי ישרים תתרום, ובשפתי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתקדש, ובקרב קדושים תתהלל". כאן יש ראשי תבות [השניות] יצחק, ושם [אות שלישית שבמלים השלישיות יוצא] רביקה. כי זה נוסד לכבוד יצחק אבינו ורביקה אמו. (גליון 435 אות ג').

ב. רבי יעקב בירב בגיל שמונה עשרה ברח מספרד, הלך לאלג'יר ודרש שם דרשה שהפתיעה את כלם. אמרו שהמשתתפים משפחות חיי בתלמאן (אחת מערי אלג'יר)

למען תספר

"חכם הרזים"

יש שתי אפסרויות לברך ברפת "חכם הרזים". הראשונה זה על ששים רבוא [שש מאות אלה איש]. אם היו ששים רבוא במקום אחד, אפשר לברך עליהם. וכל זה אם אדם יכול לראות את כלם ביחד, אם לא, הוא צריך לעלות למעלה ולראות אותם. יעלה על הר, או על גג, או על מקום גבוה, יראה את כלם ויברך עליהם. אבל אם הם נמצאים בכמה רחובות ואי אפשר לראות אותם ביחד, אי אפשר לברך. כתוב (בשולחן ערוך סי' רכ"ד ס"ה) שצריך לראותם יחד. ויש עוד ברכה על חכם גדול (שהיא למעלה מברכת ברוך שחלק), והיא ברפת "חכם הרזים". והטור אומר (שם) שאין לנו חכם כזה בדורנו, ולכן השמיט את הברכה הזו. אבל ברפת "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו" (על חכמי ישראל), הביא אותה (וכן פסק מרן שם ס"ו). **ומספר על החתם סופר** שרצה לברך על רבי משולם אגרא, ויש כזה שתי גרסאות. בגרסה הידועה כתוב שהוא רצה לברך עליו "ברוך שחלק" והיה לו ספק, אז הוא אמר לו: בבוד הרב, כתוב בגמרא (ברכות דף נ"ח ע"א) שמי שראה חכם גדול מברך עליו "ברוך שחלק", ולמה הרמב"ם השמיט את הדיו הזה? [כלומר שהרמב"ם לא הביא ברכה זו בספרו], ובינתיים הוא קרא את לשון הגמרא "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם" ... [וכך אמר את הברכה וכו' על רבי משולם]. והוא שואל: למה הרמב"ם השמיט? אבל מרן הרב עובדיה זצ"ל העיר (שו"ת יח"ד סי' ט"ז בהערה) שהרמב"ם לא השמיט, אלא הוא כתב אותה (פ"י מהלכות ברכות ה"א). אבל אולי הספור לא נכון, הוא רצה לברך עליו ברפת "חכם הרזים". אז הוא אמר לו בגמרא (ברכות שם ע"ב) כתוב "ברוך וכו' חכם הרזים", ולמה הרמב"ם השמיט אותה? וזכה הוא הרזים לברך עליו בדרך אגב, [ואפריז] (ואפריז נמטיה) שבספר נבא יעקב גרינאולד (במהדור"ח עמ' תשל"ז) מבאר שברך החתם סופר מתוך הגמרא ברפת "חכם הרזים". אבל זה לא פשוט לקרא מהגמרא ברכה בשם ומלכות - "ברוך אתה ה'". מציאו בתשובת הגאונים (אוצר הגאונים ברכות סי' ש"ב) שאם יש בגמרא ברכה שלמה, אסור לקרא אותה כמות שהיא [בשם ומלכות]. (וראה ביח"ד שם). (גליון 399 אות א').

לחזון איש היה מח מיוחד, מח של עמל בתורה

אל החזון איש היו באים בשאלות ופאות, אומר מה הבעיה. אמרו לו: איך אפשר להגיע למח? המח סגור בשבעה חותמות. אמר להם אפשר בדרך האמת, תבוא מכאן ויתנתם. השתגעו, עשו את הדרך האמת והצליחו. יש פתק בכתב ידו של החזון איש שנושא אצל המשפחה שלו, ועל הפתק הזה אמרו שפעם רופא אחד נתן שעור לכל הרופאים שלו, ואמר להם שבשביל לפתור דבר כזה צריך עשרה מחות של רופאים - "טרקוט של מחות". תורבת של מחות שהם יכולים לחשב ולהגיע למסקנה האמת. **לחזון איש היה מח מיוחד, מח של עמל בתורה, היה עמל בתורה.** אשרי בן אדם שמבין שהתורה זה מעל כל המדעים כלם. התורה נותנת לאדם דרך שבקלי קלות למד את הכל. (גליון 313 אות ו').

הלכה נאמנה

לסוע באופנים בשבת - הגאון [רבנו יוסף חיים] (הבן איש חי) בספרו רב פעלים (ח"א חא"ח ס" כ"ה) התיי. היתה שאלה בזמנו בבבלי על זה, לא כלם היו יכולים לתקע בראש השנה, היו חמשה בתי נוסת שאינם יודעים לתקע. מי היה תוקע להם? **רבי שמואל דרזי**. בצעירותו כשהיה בבבלי היה תוקע בארבעה בתי נוסת, והיה נוסע באופנים ממקום למקום. נוסע מכאן ונוסע מכאן, על פי התר של כל פעלים. אחר כך באו רבנים אחרים ואמרו שבת נראית כמו חול ככה, לא יתכן לסוע באופנים. והנה אחרי שאמרו ככה, כל רבני בבלי פרסמו שרבי יוסף חיים חזר בו [ואסר נסיעה באופנים]. אבל אבא ע"ה קרב (בשר"ח איש מצליח ח"א חא"ח סי' ל"ה) שהוא לא חזר בו, אלא להפך, הוא הביא (בהשקפה בראש הספר) את דברי האוסרים ודחה כל דבריהם, אמר אין לגזר גזרות מדעתנו, אתם צריכים לראות. **אבל אבא כתב שאנחנו בדור הזה לא נוכל להתיר לסוע באופנים בשבת.** [וכן הסקתם האחרונים לאסר]. חזו מד"ר משה רוטשילד ז"ל שהיה מוכר לעשות את זה, לפעמים הוא נוסע באופנים בשבת בשביל חולה מסכן, ומאחוריו יש פתנת "נסיעה על פי הוראת חכם". כי האופנים הם הכי קלים להתיר מכל הנסיעות בשבת. אוטו וכדומה הולכים באש, אבל האופנים האלה זה רק בהחירית ברגל, ולכן מתיר לסוע במקרה הצורך באופנים, אבל בתם ככה אסור לנסע באופנים בשבת. **וגם בקורקינט אסור.** יש הרבה מתירים קורקינט, אבל הראשון לציון הרב דוד יוסף שהיה בריא אומר (בהלכה בדרך חלק י"ט עמ' י"ז) שיש כזה משום "עובדין דחול" לנסע בקורקינט למרחקים, אסור לעשות את זה, רק לילדים מתיר לסוע בקורקינט בבית. (גליון 433 אות ח').